

mezinárodní konference

místa paměti

od budování expozic
po edukaci
v muzeích/památkách

PROGRAM

10.—11. 11.

2021

Brno a Hodonín
u Kunštátu

10.20—12.00

muzejní expozice od námětu po instalaci,
1. tematický blok
moderuje
Petra Svobodová

Petra Svobodová, Dušan Slačka (**Muzeum romské kultury, CZ**):

Lety u Písku — místo paměti a paměť místa

Anotace: Od roku 2018 Muzeum romské kultury spravuje areál vepřina na místě někdejšího tzv. cikánského tábora v Letech u Písku a kulturní památky na místě pohřebiště obětí tohoto tábora. Od té doby organizuje diskuzní fóra různých úrovní se zainteresovanou veřejností, pamětníky a pozůstalými, odborníky a dalšími. V rámci těchto debat i mezinárodní krajinářsko-architektonické soutěže dochází k postupnému formulování podoby pietně upraveného areálu památníku s návštěvníkovou budovou a expozicí. Příspěvek přiblíží průběh a dosavadní výsledky participativního uvažování na otázkami: Jak má vypadat památník na místě utrpení a smrti Romů a Sintů? Co s vepřinem, který byl na místě tábora postaven? Jaká témata a období (kromě samotné existence tábora v letech 1942—1943) mají utvářet příběh, který chceme návštěvníkům zprostředkovat? Jak skloubit expozici s dalšími funkcemi pietního prostoru?

Tomáš Kavka (**Národní muzeum, CZ**):

Stálá expozice Dějiny 20. století v Národním muzeu

Anotace: Expozice Dějiny 20. století se otevřela veřejnosti během léta 2021 v Muzejním komplexu Národního muzea, prostorách Sněmovny národů, budovy bývalého Federálního shromáždění. Jejím cílem je ukázat proměny i kontinuity politiky, veřejného prostoru, občanské i privátní sféry českých zemích 20. století v kontextu politického, hospodářského, kulturního a společenského vývoje. Publiku zprostředkovává odpověď na otázku, do jaké míry je jednotlivce závislý na politické moci a nakolik je schopen chránit osobní svobodu či v reakci na vývoj tvořit vlastní kulturní praxi. Expozice začala vznikat roku 2017. Po vytvoření libreta byla komunikována s odbornou veřejností a do jejího celku se začleňovaly různé orientační i popularizační prvky (edukační, audiovizuální či mobilní linka, klasický tištěný průvodce). Prezentace přinese pohled jednoho z autorů na koncept, strukturu, cíle, průběh a prostředky realizace Dějin 20. století jako významné části nových expozic největšího českého státního muzea.

Łukasz Kukawski (**Muzeum i Miejsce Pamięci w Sobiborze / Muzeum a památník Sobibor, PL**):

Nová expozice v Muzeu a Památníku Sobibor

Anotace: V úvodu budou posluchači seznámeni se scénářem stálé expozice, kterou připravil tým pracovníků Státního muzea na Majdanku v čele s ředitelem panem Tomaszem Kranzem. Hlavní část přednášky osvětlí realizaci projektu výtvarného uspořádání výstavy spolu s prováděcí dokumentací, rešerši dokumentů a fotografií. Představena bude také fáze tvorby výstavní instalace.

Viktor Janák (**Památník Zámeček, CZ**):

Památník Zámeček Pardubice — Stavba paměťové instituce a muzea na „zelené louce“

Anotace: Před několika lety se v hlavách vizionářů z řad historické obce a města Pardubice objevila myšlenka na rekonstrukci a modernizaci areálu bývalého nacistického popraviště, které se dosud otevřelo návštěvníkům jen dvakrát ročně v rámci pietních aktů. Cílem modernizace mělo být vybudování nového památníku s expozicí, který důstojným způsobem připomene současným i budoucím generacím válečné události. V roce 2017 byla vyhlášena architektonická soutěž a o 4 roky později se muzeum otevřelo prvním návštěvníkům. Provozem nového muzea byla pověřena příspěvková organizace založená v průběhu výstavby a dotvoření expozice. Příspěvek se zaměří na problematiku nově vzniklého objektu s institucí, který nevyšel z transformace staršího zaběhnutého celku. Cílem je sdílet poznatky nabyté atypickou zkušeností od počátku projektu přes založení příspěvkové organizace až po slavnostní otevření a první týdny provozu.

Dominika Pasieczna

(**Muzeum i Miejsce Pamięci w Bełżcu / Muzeum a památník Bełżec, PL**):

Muzeum a Památník Bełżec — sedmáct let činnosti

Anotace: Cílem prezentace je představit činnost Muzea a památníku v Bełżci, které bylo založeno v roce 2004 jako pobočka Státního muzea na Majdanku. Během sedmácti let se uskutečnila řada akcí k uctění památky obětí a vzdělávací aspekt se rozšířil o různé formy popularizace znalostí o historii tábora. Prezentace zohlední vývoj spolupráce muzea s polskými a zahraničními institucemi, ale i partnerskými a místními organizacemi v oblasti vzdělávání. Navíc se bude zabývat výstavní nabídkou, která umožňuje šířit poznatky o táboře v dalších institucích a kulturních památkách. Dále budou prezentovány badatelské aktivity týkající se shromažďování účtů a archivních rešerší. Součástí bude diskuse o nejvýznamnějším muzejním projektu „Každá oběť má jméno“, díky němuž se v průběhu několika let podařilo shromáždit velké množství informací o anonymních obětech zavražděných v táboře. Na závěr se podíváme na změny ve stavebním vývoji muzea jako je rozšíření nového vzdělávacího zařízení umístěného v budově, v níž historicky sídlily kanceláře velitele vyhlazovacího tábora Bełżec, a na přenos aktuálního muzejního prostoru do online domény.

Anna Stróż-Pawłowska (**Instytut Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego / Instytut Witolda Pileckiego, PL**):

Jak posílit potenciál pamětního místa? Dobrá praxe a čemu se vyhnout na příkladu Muzea rodiny Ulmů v Markově

Anotace: Každé pamětní místo je do určité míry jedinečné a potřebuje strategii rozvoje ušitou na míru. Jak aplikovat všechny známé běžné postupy, aniž byste ztratili genia loci? Co doporučit a čeho se vyvarovat, jaká jsou hlavní doporučení a ne, když si připomínáte silný příběh na venkově? Jak překonat výzvy umístění a infrastruktury, ale také samotné paměti? Tyto a další otázky se pokusíme zodpovědět na příkladu jednoho z nejznámějších pamětních muzeí v daném polském regionu.

Jolanta Laskowska (**Państwowe Muzeum na Majdanku / Státní muzeum Majdanek, PL**):

Edukační činnost Státního muzea Majdanek

Anotace: Většina vzdělávacích aktivit připravovaných a organizovaných ve Státním muzeu na Majdanku vychází z pedagogiky paměti. Jde o didaktický koncept mimoškolní dějepisné a sociální výchovy, který prostřednictvím konfrontace s autentickými oblastmi a dokumenty odkrývá poznávací a vzdělávací možnosti pramenící ze získávání znalostí o zločinech 2. světové války. Má spojit úvahy o minulosti s úvahami o vlastních predispozicích, názorech a postojích. Tento didaktický model je založen na dvou kritériích: zohlednění subjektivity žáků a vytváření příležitostí k učení objevováním. Klíčovou roli hraje tvůrčí a samostatná práce stejně jako výzkum studentů, jejichž aktivita by měla vést ke svobodné formulaci osobních závěrů. Tyto aktivity nejsou jen shromažďováním vědomostí — ovlivňují také osobnostní rozvoj, pomáhají utvářet systém morálních hodnot, učí sociální spravedlnosti a respektu k lidským právům. Programy muzea Majdanek se věnují především životním příběhům bývalých vězňů a jsou složeny ze dvou částí: prohlídka památníku a samostatná práce na různých dokumentech, při které studenti poznávají osudy bývalých vězňů a historii koncentračního tábora Majdanek.

Jakub Jareš, Václav Sixta (**Ústav pro studium totalitních režimů, CZ**):

Rudá věž smrti v Jáchymově: work in progress

Anotace: Rudá věž smrti představuje symbol nucené práce politických vězňů při těžbě uranu a také jedno z míst, o kterých se dlouhodobě mluví jako o objekttech pro budoucí památníky či muzea. Příspěvek se zaměří na reflexi zkušenosti s otevřením první návštěvnícké sezóny na tomto místě a na proces vzniku vzdělávacích programů věnovaných historii Věže smrti. Jak do průvodcovského sylabu zahrnout příběhy politických vězňů i roli místa v studené válce? Jaké otázky si klást se školními třídami?

Natalija Tkachenko (**Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau / Památník a muzeum Osvětim-Březinka, PL**):

Vzdělávání v Osvětimi: nové perspektivy a nástroje

Anotace: Prezentace se zabývá edukační filozofií Mezinárodního centra edukace o Auschwitzu a holocaustu, které je nedílnou součástí Státního muzea Auschwitz-Birkenau. Při prezentaci budou nastíněny současné problémy, kterým čelí edukátoři v místech paměti, a také nové návrhy rozšířené edukace v Muzeu Auschwitz.

16.30—17.00

závěrečná diskuze

18.30

slavnostní večer ve vile Stiassni

10.00—12.00

Komentované prohlídky areálu památníku Hodonín u Kunštátu — Památník holocaustu Romů a Sintů na Moravě, včetně nové expozice s názvem Hodonín u Kunštátu: Průsečík tragických osudů 1940—1950. Střední Evropa, následující ukázky edukačního programu.

Po příjezdu do Brna možnost návštěvy komentované prohlídky expozice Příběh Romů a aktuální výstavy Otisk cest. Fotografie Claude a Marie-José Carret v Muzeu romské kultury.

Záštitu nad mezinárodní konferencí převzal velvyslanec Norského království Jeho excelence pan Robert Kvile.

MINISTERSTVO
KULTURY

Česká televize
Hlavní mediální partner

Norské velvyslanectví
Praha